

ประสิทธิผลการจัดการความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพของชุมชนเกษตรกร จังหวัดเชียงใหม่ ในกรอบประชาคมอาเซียน

Knowledge Management Effectiveness to Enhance Potentiality of Chiang Mai Agriculturist's Communities in ASEAN Community

ปรารถนา มินเสน^{1*} และ ภาควมิต ดาราพงษ์²

Pradthana Minsan^{1} and Pakpoom Darapong²*

¹ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จ.เชียงใหม่ 50300

¹ Faculty of Science and Technology, Chiang Mai Rajabhat University, Chiang Mai 50300, Thailand

² สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) จ.เชียงใหม่

² Highland Research and Development Institute (Public Organization), Chiang Mai 50200, Thailand

* Corresponding author: E-mail: pradthana.m@gmail.com

(Received: June 21, 2018; Accepted: November 20, 2018)

Abstract: The purposes of this research were to study and to compare the knowledge management effectiveness for the enhancement of competitiveness of Chiang Mai agriculturist's community in ASEAN Communities in 3 projects 6 topics: 1. Practices of the agricultural product standard and safety 2. Package and development of the agricultural products and 3. Applied application for farm management and protection of intellectual property for the community. Accordingly, the three training sessions were organized for each project. The sample was the 20 agriculturist's communities from 17 districts in Chiang Mai who were willing to participate in this seminar. In addition, SWOT analysis was applied as a guideline for training for the increase of competitiveness of Chiang Mai agriculturist's community workshop. The assessment of knowledge management effectiveness from the 6 cognitive tests divided into 6 topics in 3 projects by pre-test and post-test. The statistical method for analyzing the data was mean, percentage, standard deviation, and Wilcoxon matched pairs signed rank test. The results indicated that the post-test scores for knowledge of 6 topics in 3 projects to enhance the competitiveness of Chiang Mai agriculturist's community in ASEAN community were higher than the pre-test scores on all topics at the significance level of 0.05.

Keywords: SWOT analysis, sufficiency economy philosophy, ASEAN community

บทคัดย่อ: การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา และเปรียบเทียบ ประสิทธิภาพจากการให้ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพของกลุ่มชุมชนเกษตรกร จังหวัดเชียงใหม่ ในกรอบประชาคมอาเซียนใน 3 โครงการได้แก่ 1. เรื่อง "แนวปฏิบัติมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย" 2. เรื่อง "บรรจุภัณฑ์และการพัฒนาต่อยอดสินค้าเกษตร" และ 3. เรื่อง "แนว

ทางการประยุกต์ใช้แอปพลิเคชันเพื่อการบริหารจัดการฟาร์มและการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญาของชุมชน” โดยแยกเป็นประเด็นย่อยอีก 6 ประเด็น โดยทำการจัดอบรมรวมทั้งสิ้น 3 ครั้งแยกตามแต่ละโครงการ ตัวอย่างวิจัยเป็นตัวแทนจากกลุ่มชุมชนเกษตรกร จำนวน 20 กลุ่ม จาก 17 ตำบล ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยสมัครใจเข้าร่วมอบรม มีการนำผลการวิเคราะห์ศักยภาพด้วย SWOT analysis มาเป็นแนวทางการให้ความรู้อบรมเชิงปฏิบัติการ การเพิ่มศักยภาพของกลุ่มชุมชนเกษตร โดยได้มีการประเมินประสิทธิภาพการจัดการความรู้ จากแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังการจัดกิจกรรมในแต่ละประเด็นย่อยของแต่ละโครงการทั้งสิ้น 6 ชุด แยกตาม 6 ประเด็นย่อยใน 3 โครงการ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Wilcoxon matched pairs signed rank test ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจในแต่ละประเด็นย่อยทั้ง 6 ประเด็น ใน 3 โครงการ ของการวิจัยประสิทธิภาพการจัดการความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพของกลุ่มชุมชนเกษตร จังหวัดเชียงใหม่ ในรอบประชาคมอาเซียน หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม ทุกประเด็นย่อยของการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การวิเคราะห์ SWOT ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประชาคมอาเซียน

คำนำ

จาก นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2555-2559) กำหนดยุทธศาสตร์การวิจัย คือการสร้างเสริมองค์ความรู้เพื่อเป็นพื้นฐานสู่การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยคำนึงถึงหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งเน้นการวิจัยเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตร ป่าไม้และประมง รวมทั้งการพัฒนาและจัดการองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และเศรษฐกิจสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน (Ministry of Agriculture and Cooperatives, 2015) โดยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้พัฒนาศักยภาพในการบริหารจัดการปัญหาได้ด้วยตนเอง (Kaewsuwan *et al.*, 2016) ซึ่งความพอเพียงระดับชุมชนมีรูปแบบการพึ่งตนเองโดยการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ ได้แก่การรวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (Boonsang *et al.*, 2017) อีกทั้ง การศึกษาตัวแบบการจัดการการพัฒนาเพื่อ

ความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวเกษตรกรที่ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นตามตัวชี้วัดความอยู่ดีมีสุข สามารถลดปัญหาหนี้สินและความยากจนได้ (Panyasing *et al.*, 2014) เนื่องจาก เกษตรกรส่วนใหญ่ของประเทศไทยยังมีฐานะยากจน การทำการเกษตรอย่างเดียวไม่เพียงพอต่อรายจ่ายในครัวเรือน (Pongsrihadulchai, 2015) เนื่องจากวัตถุประสงค์สูงสุด ของการพัฒนาการเกษตร คือ ให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีความมั่นคงในการประกอบอาชีพ ประเทศชาติมีความมั่นคงทางอาหาร และมีรายได้จากการส่งออกสินค้าเกษตร (Pongsrihadulchai, 2016)

จากผลการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อทบทวนแผนกลยุทธ์ท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ด้านเศรษฐกิจเกษตร ได้มีการวิเคราะห์สถานการณ์การแข่งขันในอาเซียนต่อภาคเกษตร ปัญหา และอุปสรรค ที่เกิดขึ้นกับภาคเกษตรของท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่ จากการเปิดอาเซียน รวมทั้ง ผลการทำ SWOT analysis จาก 20 กลุ่มเกษตรกรชุมชนตัวอย่างในจังหวัดเชียงใหม่ ในวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2556 ณ โรงแรมดิเอ็มเพรส เชียงใหม่ ซึ่งพบ

จุดอ่อนดังต่อไปนี้ 1) เกษตรกรยังขาดความสามารถในการผลิตสินค้าในปริมาณมาก และความสามารถควบคุมปริมาณ คุณภาพผลผลิตในแต่ละรอบการผลิต 2) การจัดการฟาร์มยังไม่เป็นระบบ 3) ปริมาณน้ำทำการเกษตรไม่เพียงพอ 4) อำนาจต่อรองราคามีน้อย 5) ขาดการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ และ 6) การแข่งขันของสินค้าเกษตรค่อนข้างสูงแต่เป็นในลักษณะที่เป็นเครือข่ายกัน จากจุดอ่อนที่สรุปได้ เปรียบเสมือนเป็นการทำ pre-research เป็นที่มาของโจทย์การทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้จัดทำโครงการอบรมให้ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพของกลุ่มชุมชนเกษตรกร จังหวัดเชียงใหม่ ในรอบประชาคมอาเซียน ตามผลกระทบ และจุดอ่อน ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น จากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในภาคการเกษตรชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ผ่านกิจกรรมอบรมทั้ง 3 โครงการ ได้จัดทำแบบทดสอบเพื่อประเมินประสิทธิผลการให้ความรู้ ก่อนและหลังการอบรมให้ความรู้ อันจะนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพภาคการเกษตรชุมชน จังหวัดเชียงใหม่อย่างสร้างสรรค์ เพื่อการแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประสิทธิผลการจัดการความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพของกลุ่มชุมชนเกษตรกร จังหวัดเชียงใหม่ ผ่านกิจกรรม 3 โครงการ 6 ประเด็นย่อย ตามผลกระทบ และจุดอ่อน ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และเปรียบเทียบผลการจัดการความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพของกลุ่มชุมชนเกษตรกร จังหวัดเชียงใหม่ ในรอบประชาคมอาเซียน ก่อนและหลังการอบรม ในแต่ละประเด็นย่อย

อุปกรณ์และวิธีการ

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นกลุ่มชุมชนเกษตรกร ในจังหวัดเชียงใหม่ กำหนดตัวอย่างได้แก่กลุ่มชุมชนเกษตรกร จังหวัดเชียงใหม่ จาก 25 อำเภอ โดยมีการคัดเลือกตัวอย่างดังนี้

1. กลุ่มชุมชนเกษตรกรที่สนใจ ตอบรับที่จะเข้าร่วมอบรมโครงการ

2. จากแบบตอบรับ มี 32 กลุ่มชุมชนเกษตรกรสนใจเข้าร่วม จากนั้นใช้การเลือกหน่วยตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) เลือกกลุ่มชุมชนเกษตรกร ที่มีศักยภาพ และมีลักษณะสอดคล้องหรือเป็นตัวแทนที่จะศึกษา เป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัย ได้จำนวน 20 กลุ่มชุมชนเกษตรกร จาก 17 ตำบล จังหวัดเชียงใหม่

3. จากนั้นแต่ละกลุ่มชุมชนตัวอย่าง ส่งตัวแทนเพื่อเข้าอบรม 3 โครงการ ดังนี้ 1. เรื่อง “แนวปฏิบัติมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย” จำนวน 116 คน 2. เรื่อง “บรรจุภัณฑ์และการพัฒนาต่อยอดสินค้าเกษตร” จำนวน 86 คน และ 3. เรื่อง “แนวทางการประยุกต์ใช้แอปพลิเคชันเพื่อการบริหารจัดการฟาร์มและการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญาของชุมชน” จำนวน 84 คน โดยตัวแทนที่เข้าร่วมแต่ละครั้งอาจต่างกัน ขึ้นอยู่กับกลุ่มชุมชนเกษตรกรที่ส่งตัวแทนมา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วย 1. แบบสำรวจเข้าร่วมโครงการ 2. แบบคัดกรองชุมชนเกษตรกร 3. แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ “แนวปฏิบัติมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย” มี 2 ชุดย่อย ได้แก่ คุณภาพสินค้าเกษตรทางกายภาพ (8 ข้อ) และความรู้ในการผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน (16 ข้อ) 4. แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ “บรรจุภัณฑ์และการพัฒนาต่อยอดสินค้าเกษตร” มี 2 ชุดย่อย ได้แก่ ความสำคัญด้านบรรจุภัณฑ์สินค้าเกษตรทางกายภาพ (8 ข้อ) และ ความรู้ในด้านการทำบรรจุ

เกณฑ์สินค้าเกษตรที่มีมาตรฐาน (9 ข้อ) 5. แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ “แนวทางการประยุกต์ใช้แอปพลิเคชันเพื่อการบริหารจัดการฟาร์มและการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญาของชุมชน” มี 2 ชุดย่อย ได้แก่ ความสำคัญเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาและการใช้แอปพลิเคชันเพื่อการบริหารจัดการฟาร์ม (10 ข้อ) และ ความรู้ความเข้าใจเรื่อง ทรัพย์สินทางปัญญาและการใช้แอปพลิเคชันเพื่อการบริหารจัดการฟาร์ม (12 ข้อ) ซึ่ง ตัวเลือกแต่ละประเด็นย่อย เป็น 5 ตัวเลือก คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด (แทนคะแนน 5, 4, 3, 2, 1 ตามลำดับ) โดยมีการประเมินความรู้ความเข้าใจของก่อนและหลังการฝึกอบรม

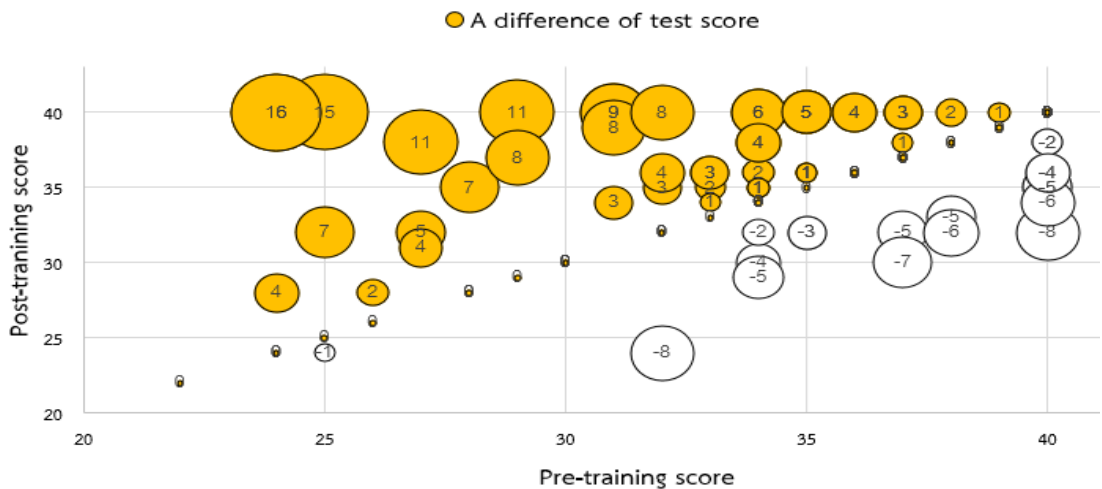
สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย ประกอบด้วย 1. วิเคราะห์ค่าสถิติ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2. เปรียบเทียบ

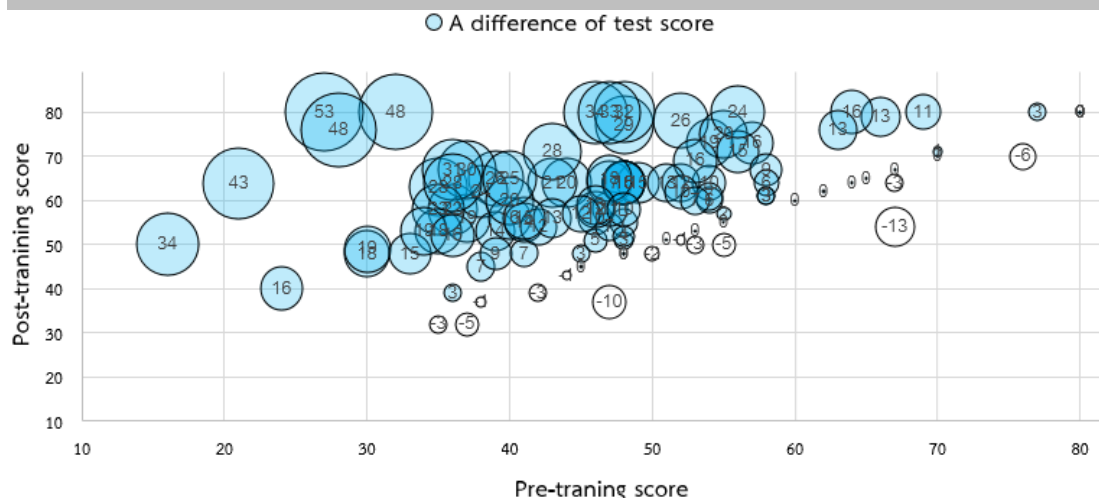
ประสิทธิผลการจัดการความรู้ ระหว่างก่อนและหลังการอบรมให้ความรู้ ด้วยสถิติทดสอบ Wilcoxon matched pairs signed rank test

ผลการศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยต่อยอดจากผลที่แต่ละกลุ่มชุมชนเกษตรกร ได้มีการวิเคราะห์ศักยภาพด้วย การทำ SWOT analysis ของชุมชนเกษตรกร ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน มาทบทวน วิเคราะห์เป็นแนวทางการให้ความรู้ในรูปแบบการอบรมเชิงปฏิบัติการการเพิ่มศักยภาพของ 20 ตัวอย่างกลุ่มชุมชนเกษตร จังหวัดเชียงใหม่ เป็นกิจกรรมอบรม 3 โครงการ 6 ประเด็นย่อย พบว่าคะแนนรวมประสิทธิผลการจัดการความรู้ ก่อนและหลังการเข้ารับการอบรมปรับจําแนกตามประเด็นย่อยของแต่ละโครงการ แสดงดังภาพที่ 2

(A1) Quality of physical agricultural products topic

(B1) Knowledge of agricultural produce to standard topic

Figure 2. A difference of test total score classifies by two topics (A1, B1) in the practices of the agricultural product standard and safety training (n = 116)

จากภาพที่ 2 ผลต่างคะแนนรวมก่อนและหลังการเข้ารับการอบรมโดยจำแนกตามประเด็นย่อย A1 และ B1 ของผู้เข้าร่วมอบรมในโครงการอบรมเรื่อง “แนวปฏิบัติมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย” จำนวน 116 คน พบว่าจำนวนร้อยละของผลต่างคะแนนรวมหลังการอบรมมีค่าเป็นบวกมากกว่าผลต่างคะแนนที่เป็นลบทั้ง 2 ประเด็นย่อย นั่นคือผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มมากขึ้นหลังการอบรม โดยร้อยละในแนวทแยงมุมจะแสดงคะแนนก่อนและหลังของผู้เข้าอบรมที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง อย่างไรก็ตามในประเด็นการอบรม A1 ผลต่างของคะแนนมากที่สุด คือ +16 นั่นคือผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจในประเด็น A1 เพิ่มขึ้นมากที่สุดคิดเป็น ร้อยละ 40.00 เช่นเดียวกับในประเด็นการอบรม B1 ผลต่างของคะแนนมากที่สุด

คือ +53 นั่น คือผู้เข้าอบรมมีความรู้ความ เข้าใจในประเด็น B1 เพิ่มขึ้นมากที่สุดคิดเป็น ร้อยละ 66.25

สำหรับผลต่างคะแนนรวมก่อนและหลังการเข้ารับการอบรมจำแนกตามประเด็นย่อย A2 และ B2 ของผู้เข้าร่วมอบรมในโครงการอบรมเรื่อง “บรรจุภัณฑ์และการพัฒนาต่อยอดสินค้าเกษตร” จำนวนทั้งสิ้น 86 คน พบว่าร้อยละของผลต่างคะแนนรวมหลังการอบรมมีค่าเป็นบวกมากกว่าผลต่างคะแนนที่เป็นลบทั้ง 2 ประเด็นย่อย แต่จะเห็นว่าในประเด็นอบรม A2 ผลต่างของคะแนนมากที่สุด คือ +21 นั่นคือผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจในประเด็น A2 เพิ่มขึ้นมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 52.50 เช่นเดียวกับในประเด็นการอบรม B2 ผลต่างของคะแนนมากที่สุดคือ +31 นั่น คือผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจในประเด็น B2 เพิ่มขึ้นมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 68.89 แสดงดังภาพที่ 3

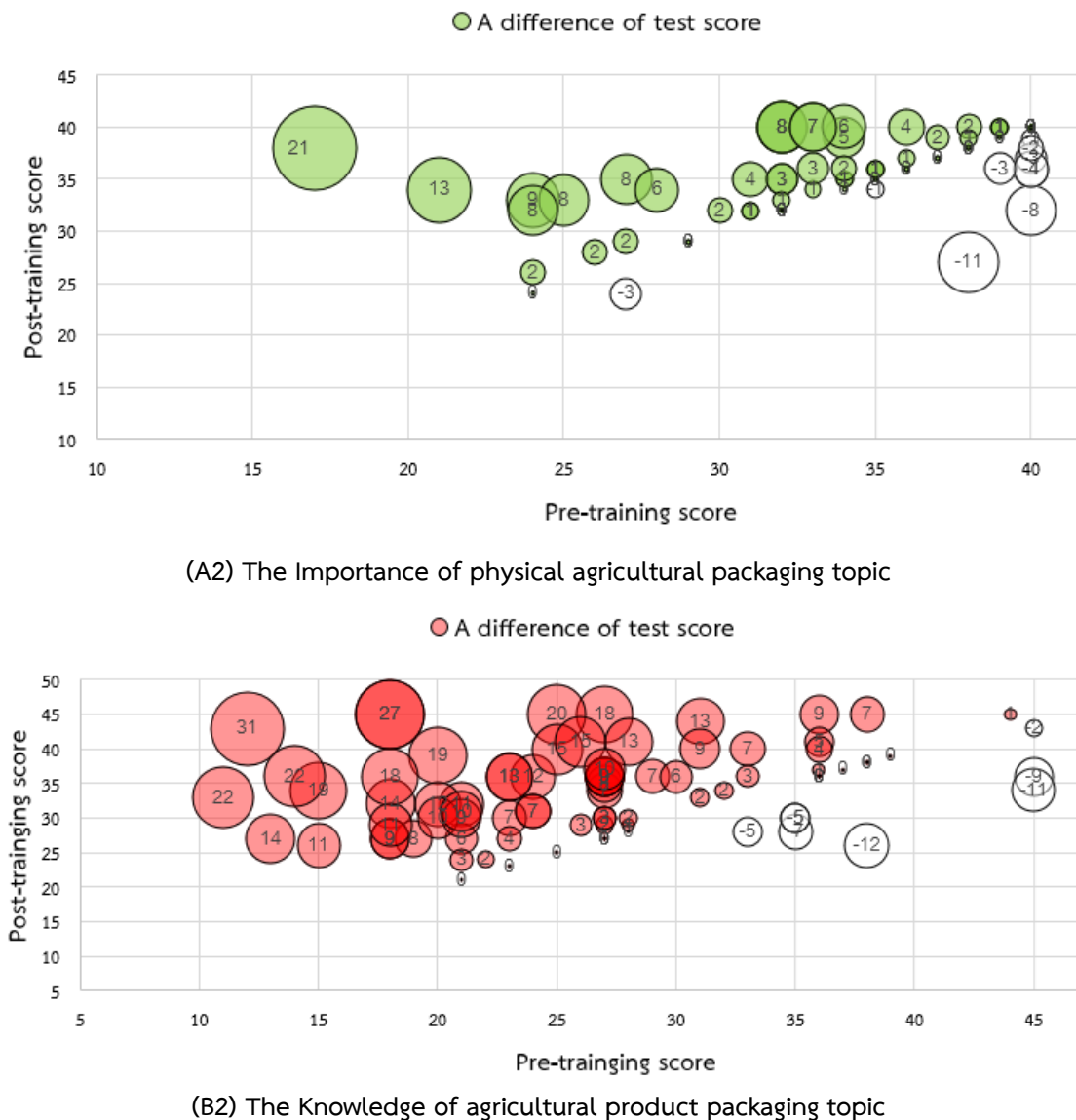

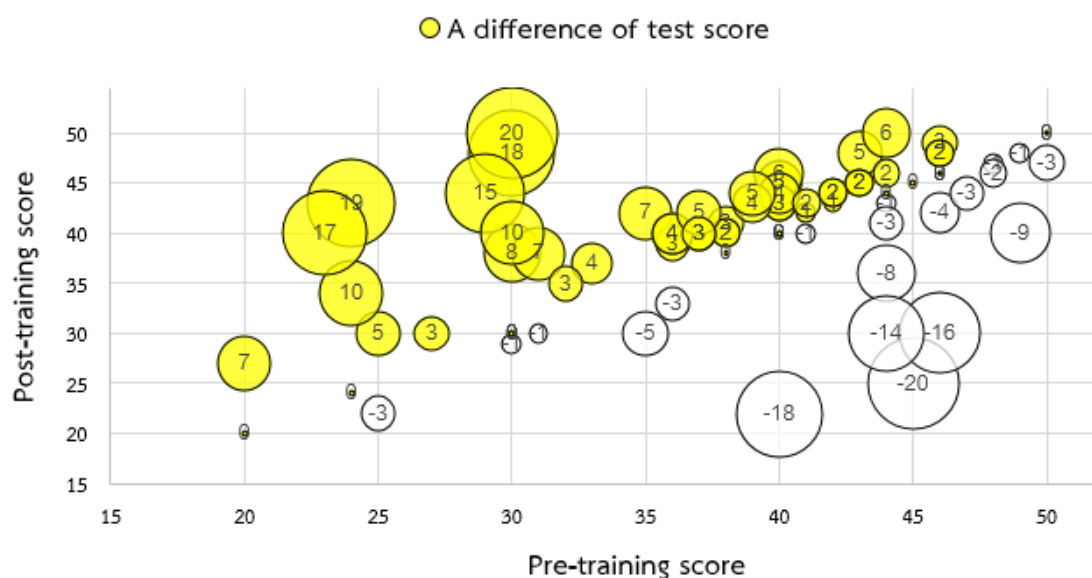
Figure 3. A difference of test total score classifies by two topics (A2, B2) in the package and development of agricultural products training (n = 86)

ในส่วนของผลต่างคะแนนรวมก่อนและหลังการเข้ารับการอบรม จำแนกตามประเด็นย่อย A3 และ B3 ของในโครงการอบรมเรื่อง “แนวทางการประยุกต์ใช้แอปพลิเคชันเพื่อการบริหารจัดการฟาร์มและการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญา” จำนวน 84 คน พบว่าจำนวนบับเบิลของผลต่าง

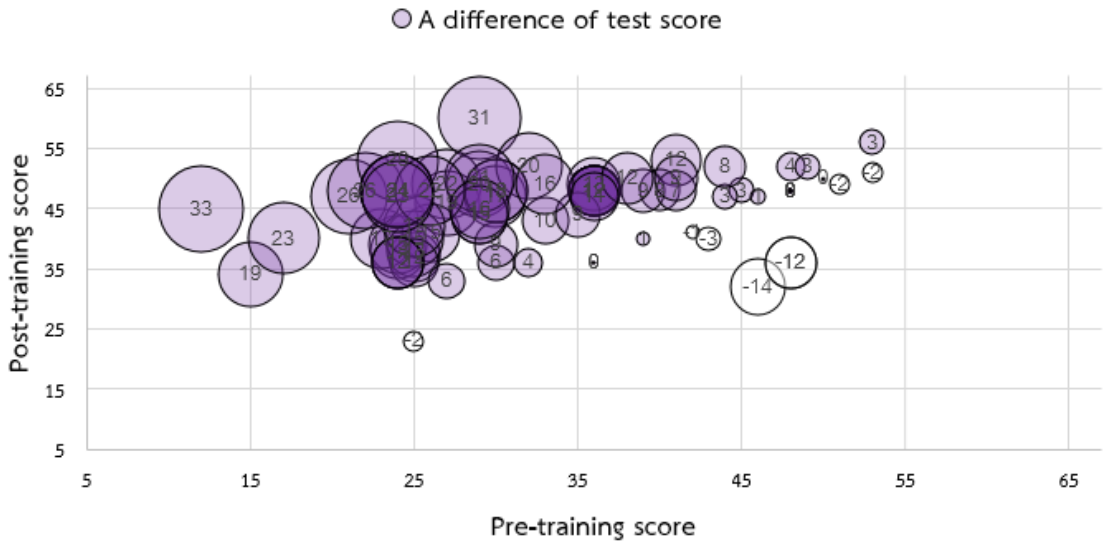
คะแนนรวมหลังการอบรมมีค่าเป็นบวกมากกว่าผลต่างคะแนนที่เป็นลบทั้ง 2 ประเด็นย่อย แต่จะเห็นว่าในประเด็น A3 ผลต่างคะแนนมากที่สุด คือ +20 นั่นคือผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจในประเด็น A3 เพิ่มขึ้นมากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 40.00 เช่นเดียวกับในประเด็น B3 ผลต่างของคะแนนมากที่สุดคือ +33

นั่น คือผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจในประเด็น B3 เพิ่มขึ้นมากที่สุดคิดเป็น ร้อยละ 55.00 เป็นที่น่าสังเกตว่าผลต่างของคะแนนในการอบรมในโครงการนี้มีค่าคะแนนหลังการอบรมน้อยกว่าก่อนอบรมมาก เช่น ประเด็นย่อย A3 ผู้เข้าอบรมบางท่านได้คะแนนน้อยกว่าก่อนอบรม 20 คะแนน และ ประเด็นย่อย B3 ผู้เข้าอบรมบางท่านได้คะแนนน้อยกว่าก่อนอบรมหนึ่ง 14 คะแนน อาจเป็นเพราะว่าการอบรมใน 2

ประเด็นย่อยนี้ เกี่ยวกับการเรียนรู้เทคโนโลยีสมัยใหม่ อาจเป็นข้อจำกัดด้วยตัวเกษตรกรผู้เข้าอบรมเอง เนื่องจากเกษตรกรไทยยังมีข้อจำกัดทางด้านทักษะพื้นฐานด้านไอทีเทคโนโลยีสมัยใหม่ ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต เพื่อนำไปประยุกต์บริหารจัดการฟาร์มและการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญาได้

(A3) The importance of intellectual property topic

(B3) The Understanding of intellectual property

Figure 4. A difference of test total score classifies by two topics (A3, B3) in the applied application for farm management and protection of Intellectual property for the community training (n = 84)

อย่างไรก็ตามเมื่อนำผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนจากการทำแบบทดสอบประสิทธิผลการจัดการความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพของกลุ่มชุมชนเกษตร จังหวัดเชียงใหม่ ในกรอบประชาคมอาเซียน ระหว่างก่อนการอบรม และ หลังอบรม ของทั้ง 3 โครงการมาวิเคราะห์โดยแยกเป็นแต่ละประเด็นย่อย ตามลำดับ ปรากฏว่า ผู้เข้ารับการอบรมได้คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบเมื่อหลังการอบรมให้ความรู้ มากขึ้นทุกประเด็นย่อยของแต่ละการอบรม และผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย ด้วยสถิติทดสอบ

Wilcoxon matched pairs signed rank test ปรากฏว่า คะแนนเฉลี่ยความรู้แต่ละประเด็นย่อยทั้ง 6 ประเด็นใน 3 โครงการของประสิทธิผลการจัดการความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพของกลุ่มชุมชนเกษตร จังหวัดเชียงใหม่ ในกรอบประชาคมอาเซียน หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม แสดงว่า ประสิทธิผลการจัดการความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพของกลุ่มชุมชนเกษตร ทำให้ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพของกลุ่มชุมชนเกษตร จังหวัดเชียงใหม่ ในกรอบประชาคมอาเซียน **เพิ่มมากขึ้น** อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงดังตารางที่ 1-3

Table 1. Compare mean of the knowledge management effectiveness in the practices of agricultural product standard and safety training

Practices of agricultural product standard and safety	Score	Mean	S.D.	z	P-value
The Quality of physical agricultural products					
Pre-Test	40	34.21	4.88	-2.84 ^a	0.003*
Post-Test	40	35.48	4.63		
The Knowledge of agricultural produce to standard					
Pre-Test	80	48.84	12.97	-7.95 ^a	0.000*
Post-Test	80	60.89	11.79		
<i>a. Based on negative ranks, * P-value < 0.05</i>					(n = 116)

Table 2. Compare mean of the knowledge management effectiveness in the package and development of the agricultural products training

Package and development of agricultural products	Score	Mean	S.D.	z	P-value
The Importance of physical agricultural packaging					
Pre-Test	40	34.13	5.15	-3.56*	0.000*
Post-Test	40	35.62	4.03		
The Knowledge of agriculture product packaging to standard					
Pre-Test	45	27.29	7.89	-6.03	0.000*
Post-Test	45	33.94	6.04		
<i>a. Based on negative ranks, * P-value < 0.05</i>					(n = 86)

Table 3. Compare mean of the knowledge management effectiveness in the applied application for farm management and protection of Intellectual property for the community training

Applied application for farm management and protection of Intellectual Property for the community	Score	Mean	S.D.	z	P-value
The importance of Intellectual Property and applied application					
Pre-Test	50	38.31	7.56	-3.22*	0.001*
Post-Test	50	39.94	7.22		
The Understanding of Intellectual Property and applied applica					
Pre-Test	60	33.99	9.80	-6.81*	0.000*
Post-Test	60	44.81	6.28		
<i>a. Based on negative ranks, * P-value < 0.05</i>					(n = 84)

อภิปรายผล

ประสิทธิผลการจัดการความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพของชุมชนเกษตรกร จังหวัดเชียงใหม่ ในกรอบประชาคมอาเซียน เริ่มจากแนวคิดที่ Office of The National Economic and Social Development Board (2013) รายงานโอกาสและความท้าทาย ของ SMEs ไทย ภาคการเกษตรต่อการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนว่า รัฐต้องเร่งส่งเสริมผู้ประกอบการภาคเกษตรไทยให้มีการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต สร้างมูลค่าเพิ่มโดยเทคโนโลยีการผลิตสมัยใหม่ รวมทั้งยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารให้ได้คุณภาพมาตรฐานสากล เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ ดังผลการวิจัยที่พบว่า เกษตรชุมชนยังต้องการความรู้เกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว โดยเห็นได้จากคะแนนผลการอบรม ประเด็น ความรู้ในการผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน (B1) และ ความรู้ในการทำการบรรจุภัณฑ์สินค้าเกษตรที่มีมาตรฐาน (B2) เมื่อเกษตรกรชุมชนได้รับความรู้ความเข้าใจแล้วมีคะแนนผลต่างเพิ่มขึ้นมากกว่า ร้อยละ 60 อย่างไรก็ตาม ในหัวข้อ แนวปฏิบัติมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัยโดยเฉพาะประเด็น คุณภาพสินค้าเกษตรทางกายภาพ (A1) คะแนนผลต่างหลังอบรมเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 40 ทั้งที่ปัจจัยทางกายภาพ ได้แก่ ประเภทและความอุดมสมบูรณ์ของดิน สภาพภูมิอากาศและน้ำ ซึ่งเป็น ปัจจัยหนึ่ง ที่เป็นตัวกำหนดการผลิตสินค้าเกษตร ซึ่งการผลิตสินค้าเกษตรที่เหมาะสมกับปัจจัยเหล่านี้จะทำให้ประสิทธิภาพการผลิตเพิ่มขึ้น (Netayarak, 2015) สอดคล้องกับ Minsan (2017) ที่รายงานว่าการให้ความรู้ความเข้าใจในการสร้างแผนกลยุทธ์การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชน สามารถกระตุ้นให้ชุมชนตระหนักถึงศักยภาพของตนเอง ในอันที่จะสร้างและพัฒนาแผนกลยุทธ์ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของ

ชุมชน ดังนั้น แนวคิดการวิเคราะห์ SWOT ของ Hutanuwat and Hutanuwat (2002) โดยนำผลการวิเคราะห์จุดแข็ง โอกาส จุดอ่อน และอุปสรรคของกลุ่มเกษตรกร จังหวัดเชียงใหม่ ทั้ง 20 กลุ่มเกษตรกร ซึ่งพบว่า จุดแข็งของกลุ่มเกษตรกร คือ กลุ่มเกษตรกรมีสมาชิกที่เชี่ยวชาญด้านการผลิตสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้แก่ผู้ที่สนใจ ด้านโอกาสคือ กลุ่มเกษตรกรมีหน่วยงานคอยให้ความช่วยเหลือทั้งด้านความรู้และเงินทุน สอดคล้องกับ Suriya (2013) ที่เห็นว่าประเทศไทยจะได้ประโยชน์จากการเปิด AEC มากหรือน้อยจึงขึ้นอยู่กับการตระหนักถึงโอกาสและความท้าทาย เพื่อเตรียมความพร้อมและแนวทางการปรับตัวเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ในส่วนของอุปสรรคของกลุ่มเกษตรกรที่สำคัญคือ ตลาดสินค้าเกษตรไม่มีความหลากหลายและการแข่งขันของสินค้าเกษตรในตลาดสูงทั้งด้านราคาและปริมาณ มาเพิ่มเป็นประเด็นการใช้ความรู้ด้าน ความสำคัญด้านบรรจุภัณฑ์สินค้าเกษตรทางกายภาพ (A2) ซึ่งพบว่าผลต่างของคะแนนเพิ่มเพียงร้อยละ 52.5 ทั้งที่ บรรจุภัณฑ์ถือว่ามีความสำคัญต่อการการเลือกซื้อสินค้าของผู้บริโภค โดยเฉพาะสินค้าที่เป็นตลาดใหม่ ที่ยังไม่เป็นที่นิยมและรู้จักมากพอ อีกทั้งเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า และเป็นการดึงดูดความสนใจกับสินค้านั้น ๆ อีกทางหนึ่ง (Suprapas *et al.*, 2018) นอกจากนั้นในส่วนของ ประเด็น ความรู้เรื่องแนวทางการประยุกต์ใช้แอปพลิเคชันเพื่อการบริหารจัดการฟาร์ม และการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญาของชุมชน เห็นว่าเพื่อเป็นการเพิ่มโอกาสของสินค้าเกษตรชุมชน พบว่าผลต่างคะแนนเพิ่มขึ้นน้อยกว่า 2 หัวข้อแรก ซึ่งรัฐได้ตระหนักถึงประเด็นนี้เช่นเดียวกัน ดังที่ปัจจุบันภาครัฐได้ให้ความสนใจและสนับสนุนให้ชุมชนขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) เป็นจำนวนมากเนื่องจากสินค้าที่ได้รับการรับรอง GI จะกลายเป็น

สินค้าระดับพรีเมียม (premium) ที่ผู้บริโภคบางกลุ่มพร้อมที่จะจ่ายเพื่อให้ได้สินค้าที่มีคุณภาพสูงกว่าสินค้าประเภทเดียวกันในท้องตลาด (Sriviboone and Komolsevin, 2018) สอดคล้องกับ Yossuk and Kawichai (2017) ที่เห็นว่า ปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการนำนโยบายเกษตรอินทรีย์สู่การปฏิบัติของรัฐ ได้แก่งยังไม่มีกำหนดนโยบายให้เข้าสู่การปฏิบัติให้ครบวงจรตั้งแต่การผลิตจนถึงมือของผู้บริโภค

สรุป

การวิจัยครั้งนี้ได้จัดทำโครงการวิจัยเพื่อเพิ่มศักยภาพของกลุ่มผ่านกิจกรรมอบรมทั้ง 3 โครงการ คือ 1) เรื่อง “แนวปฏิบัติมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย” 2) เรื่อง “บรรจุภัณฑ์และการพัฒนาต่อยอดสินค้าเกษตร” และ 3) เรื่อง “แนวทางการประยุกต์ใช้แอปพลิเคชันเพื่อการบริหารจัดการฟาร์มและการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญาของชุมชน” โดยแยกเป็น 6 ประเด็นย่อย พบว่ากลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมการอบรมมีผลการประเมินศักยภาพเพิ่มขึ้น ดังนั้นจึงชี้ให้เห็นว่า การอบรมให้ความรู้ ทั้ง 3 โครงการ 6 ประเด็นย่อย ทำให้ชุมชนเกษตรกรสามารถมีความรู้ความสามารถในอันที่จะเพิ่มศักยภาพของชุมชน ในกรอบประชาคมอาเซียนได้ โดยที่ผลคะแนนเฉลี่ยของการประเมินความรู้หลังการอบรมสูงการก่อนการอบรมให้ความรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ โดยการสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ที่ให้ทุนสนับสนุนงานวิจัยนี้

เอกสารอ้างอิง

- Boonsang, S., W. Sanlum and N. Prukratok. 2017. A Community Model Development Applying the Idea of Sufficiency Economy for Happiness Community. NRRU Community Research Journal 11(2): 9-20. (in Thai)
- Hutanuwat, N. and N. Hutanuwat. 2002. SWOT Strategic Community Planning Community Development Institute, Bangkok. (in Thai)
- Kaewsuwan, V., K. Naressenie and B. Sriharun. 2016. The Community Economic Development Strategy Sufficiency in the Lower Central Provinces. Journal of Politics and Governance 6(2): 55-69.
- Ministry of Agriculture and Cooperatives. 2015. Strategic Plan of Department of Agricultural Extension 2013 – 2016. (Online). Retrieved from: www.udonthani.doae.go.th/files/แผนยุทธศาสตร์กรมส่งเสริมการเกษตร%20%20พ.ศ.2556-2559.pdf (19 April 2018). (in Thai)
- Minsan, P. 2017. Understanding for Creating Strategic Plans to Enhance the Ability of Chiang Mai Communities in ASEAN Community. Research Methodology & Cognitive Science 15(1): 93-101. (in Thai)
- Netayarak, P. 2015. Guideline for Zoning of Agricultural Productions and

- Agricultural Product Processing.
Journal of Management Sciences
2(1): 1-18. (in Thai)
- Office of The National Economic and Social
Development Board. 2013. ASEAN
Opportunities or Risks for SMEs.
Economic and Social Journal 50(2):
19-23. (in Thai)
- Panyasing, S., S. Yongvanit and P. Prabnok.
2014. Developing Management
Model for Well-being of Farmer
Families with Sufficiency Economy
Philosophy Approach in
Northeastern Thailand. Journal of
Community Development and Life
Quality 2(1): 11-22. (in Thai)
- Pongsrihadulchai, A. 2015. Thailand
Agricultural Sector under the
Changing World. STOU Journal of
Agriculture 1(2): 104-118. (in Thai)
- Pongsrihadulchai, A. 2016. Agricultural
Sustainable Development Guideline
on Sufficiency Economy Philosophy.
STOU Journal of Agriculture 1(1): 9-
19. (in Thai)
- Sriviboone, S and R. Komolsevin. 2018.
Quality Certification Marks:
Marketing Opportunities for SMEs.
Executive Journal 38(1): 11-21. (in
Thai)
- Suprapas, T., S. Soonarong and N.Songkram.
2018. The Development of Sinlek
Organic Rice Package, a Case Study
of a New Brand Homkroon Organic
Rice. King Mongkut's Agricultural
Journal 36(1): 30-39. (in Thai)
- Suriya, P. 2013. The competitiveness of Thai
agriculture after the opening of the
community. (ASEAN Economic
Community: AEC). Khon Kaen
Agriculture Journal 41(2): 101-106.
(in Thai)
- Yossuk, P. and P. Kawichai. 2017. Problems
and Appropriate Approaches to
Implementing Organic Agriculture
Policy in Thailand. Journal of
Community Development and Life
Quality 5(1): 129-141. (in Thai)
-